

Contacte per mitjans:

Mònica López Mas – 636248621

Comunicació

SOS Racisme Catalunya

comunicacio@sosracisme.org

SOS Racisme Catalunya és una associació no governamental i sense ànim de lucre que treballa des de fa 30 anys (1989) per l'eradicació del racisme en totes les seves formes, defensant la igualtat efectiva de drets i oportunitats per a totes les persones que conviuen i comparteixen una mateixa societat.

La defensa dels drets des de la lluita antiracista

**Més de 9.800 persones ateses
en 30 anys de vida associativa**

El **Servei d'Atenció i Denúncia per a Víctimes de Racisme i Xenofòbia (SAiD)** és un servei gratuït que des de 1992 atén persones que han patit discriminació racista o xenòfoba, cercant la manera més adequada de resoldre la situació i donant suport a la víctima. També informant col·lectius susceptibles de ser discriminats en l'exercici dels seus drets i de les possibilitats que tenen per evitar que se'ls vulnerin.

L'objectiu final del SAiD és la **restitució dels drets i de la dignitat** de les persones que han estat víctimes de delictes d'odi i discriminacions racistes. Però tot sovint d'un cas individual s'esdevé un procés de **canvi social i incidència política**, a través d'un litigi estratègic en el pla legal, mediàtic i/o polític.

**10 anys publicant
un informe únic**

Les situacions de racisme identificades pel SAiD i per la tasca diària de SOS Racisme, són una font d'informació cabdal per l'anàlisi de l'estat del racisme.

Des de l'any 1995, des de la Federación Estatal de Asociaciones de SOS Racismo publiquem l'Informe Anual sobre el Racismo en el Estado Espanyol. **I des de l'any 2009 publiquem l'informe «L'Estat del Racisme a Catalunya».** Un document d'anàlisi i denúncia de les diverses causes, manifestacions i situacions de racisme i xenofòbia que es desenvolupen a Catalunya. La d'enguany, que recull dades de 2018, és la 10ª edició.

L'elaboració d'aquest informe respon a tres necessitats:

1. Fer una **denúncia pública** de l'existència de situacions discriminatòries i de la presència del racisme al nostre país.
2. Elaborar un material de **sensibilització** social per apropar la defensa de la igualtat de drets i oportunitats i la lluita contra el racisme a la ciutadania.
3. Esdevenir una **eina** per les administracions catalanes que ajudi a planificar polítiques per lluitar contra la discriminació i el racisme a partir d'un diagnòstic.

Comprar l'informe és una manera de fer possible la viabilitat del projecte, però donem l'opció de la descàrrega gratuïta per facilitar la seva consulta: <http://www.sosracisme.org/temes/publicacions/informes>

DADES

RESUM DELS CASOS ATEOSOS EL 2018 PEL SERVEI D'ATENCIÓ I DENÚNCIA (SAiD)

1. El SAiD atén a persones que han patit la vulneració d'un dret amb una motivació racista

El 2018, el nostre servei a donat atenció a **529 persones**. D'aquestes, **354 s'adreçaven per primera vegada** a SOS Racisme: els hem donat informació i assessorament o els hem derivat a altres serveis, en funció de cada necessitat. Entre aquestes 354 demandes del 2018, **s'han identificat 151 situacions noves de racisme**, de les quals s'ha portat endavant una **denúncia en 72 ocasions**.

Si sumem les 72 denúncies d'enguany a les 175 denúncies encara obertes d'anys anteriors, **durant el 2018 SOS Racisme ha gestionat 247 casos**.

Tipus atenció	Catalunya
Persones ateses per primer cop al 2018:	354
• Situacions noves que NO són racisme	203
• Situacions noves que SÍ són racisme	151
• Situacions de racisme NO denunciades	79
• Situacions de racisme SÍ denunciades (casos nous 2018)	72
Persones ateses amb casos d'anys anteriors	175
TOTAL persones ateses durant 2018	529
TOTAL casos de racisme gestionats el 2018	247

2. Delictes d'odi i discriminacions racistes 2018

Dels casos de vulneració de drets amb motivació racista assumits al 2018 (72) diferenciem entre aquells que són delictes d'odi amb una motivació racista perquè la via utilitzada és la penal (34 casos) i les discriminacions racistes que tramitem per altres vies de resolució (38 casos).

A Catalunya, s'han identificat 151 situacions de racisme durant 2018:

- 79 no han estat denunciades (un 52%)
- 72 assumides com a casos de vulneració de drets amb motivació racista:
 - **Delictes d'Odi:** 34 casos (47%)
 - **Discriminació racista:** 38 casos (53%)

En relació als delictes d'odi urgeix anar més enllà de les manifestacions de racisme que contempla el Codi Penal i/o de la interpretació que generalment es fa des de l'Administració de Justícia sobre els delictes d'odi, ja que resulta prioritari posar l'èmfasi en les violacions de drets humans que suposa tot tipus de manifestació discriminatòria. Pensem que caldria parlar de **vulneració de drets amb motivació racista** i, en cada cas, activar la via d'intervenció més apropiada per restituir els drets a les persones afectades.

3. Situacions de racisme identificades el 2018 per tipologies

Catalunya						
Tipologies	Identificades		No denunciades		Assumides	
Agressions i Discriminacions entre Particulars	36%	55	44%	35	28%	20
Discriminació en Serveis Privats	15%	22	8%	6	22%	16
Discriminació en l'Accés als Drets Socials	14%	21	15%	12	13%	9
Agressions i Abusos Seguretat Pública	13%	20	10%	8	17%	12
Discurs Odi	8%	12	8%	6	8%	6
Discriminació Laboral	6%	9	5%	4	7%	5
Agressions i abusos de Seguretat Privada	3%	4	0	0	5%	4
Altres	5%	8	10%	8	0	0
TOTAL	100	151	100%	79	100%	72

4. Comparativa darrers anys per tipologia

La taula a continuació ens mostra com enguany s'ha produït un punt d'inflexió: les denúncies d'*Agressions i Abusos de Cossos de Seguretat Pública* han anat disminuint des de 2016, mentre que en els mateixos tres anys les denúncies per *Agressions i Discriminacions entre Particulars* han anat augmentant, fins al punt que la segona tipologia ha superat la primera tant en situacions noves identificades com en nous casos denunciats.

**Per aprofundir en aquest canvi de tendència, consultin la conclusió 1 a l'apartat de conclusions, pàg. 6.*

Comparativa de casos nous de racisme dels anys 2013 a 2018 per tipologies:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Agressions i Abusos de Cossos Seguretat Pública	40%	34%	35%	31%	29%	13%
Agressions i Discriminacions entre Particulars	14%	21%	30%	16%	23%	36%
Discriminació en Serveis Privats	14%	16%	4%	15%	17%	15%
Discriminació en l'Accés a Drets Socials	15%	16%	20%	14%	8%	14%
Discriminació Laboral	11%	3%	4%	14%	8%	6%
Agressions i Abusos de Seguretat Privada	6%	4%	3%	5%	4%	3%
Agressions d'extrema dreta	0%	5%	1%	4%	1%	0%
Discurs d'odi	-	-	-	-	9%	8%
Altres	-	-	3%	-	-	5%

5. Dades dels casos de racisme segons la seva tipologia

5.1 AGRESSIONS I DISCRIMINACIONS ENTRE PARTICULARS:

- 55 situacions de racisme identificades el 2018:
 - 35 situacions no denunciades (64%)
 - 20 casos nous assumits (36%)
- 57 casos gestionats (suma de casos nous i casos encara oberts d'anys anteriors)

Subtipologies dins l'àmbit d'Agressions i Discriminacions Entre Particulars

- Conflictes al carrer: 30%
- Conflictes entre veïns/es: 40%
- Conflictes en els serveis privats: 5%
- Conflictes espais de drets socials: 10 %
- Conflictes entre companys de feina: 2 – 10%

5.2 DISCRIMINACIÓ EN SERVEIS PRIVATS

- 22 situacions de racisme identificades al 2018:
 - 6 situacions no denunciades (27%)
 - 16 casos nous assumits (72%)
- 38 casos gestionats (suma de casos nous i casos encara oberts d'anys anteriors)

Subtipologies dins l'àmbit Discriminació en Serveis Privats:

- Dret d'Admissió: 56%
- Prestació de Serveis: 44%

5.3 AGRESSIONS I ABUSOS DE COSSOS DE SEGURETAT PÚBLICA

- 20 situacions de racisme identificades el 2018*
 - 8 situacions no denunciades (40%)
 - 12 casos nous assumits (60%)
- 72 casos gestionats (suma de casos nous i casos encara oberts d'anys anteriors)

Subtipologies dins l'àmbit d'Agresions i Abusos dels Cossos de seguretat Pública

- Abús policial: 41%
- Tracte Discriminatori: 17%
- Perfil Ètnic: 17%*
- Agresió: 17%
- CIE: 8%

**No s'han inclòs en aquesta anàlisi els 80 casos d'identificacions policials per perfil ètnic comunicades durant el 2018 en el marc de la campanya Pareu de parar-me i publicades a l'informe "[L'aparença no és motiu. Identificacions policials per perfil ètnic a Catalunya](#)"*

5.4 DISCRIMINACIÓ EN L'ACCÉS ALS DRETS SOCIALS

- 21 situacions identificades al 2018:
 - 12 situacions no denunciades (57%)
 - 9 casos nous assumits (43%)
- 27 casos gestionats (suma de casos nous i casos encara oberts d'anys anteriors)

Subtipologies dins l'àmbit de Discriminació en l'Accés a Drets Socials

- Accés a la salut: 11%
- Prestació de serveis: 22%
- Accés a l'educació: 22%
- Accés a l'habitatge: 45%

5.5 DISCURS D'ODI

- 12 situacions de racisme identificades el 2018
 - 6 situacions no denunciades (50%)
 - 6 casos nous assumits (50%)
- 11 casos gestionats (suma de casos nous i casos encara oberts d'anys anteriors)

5.6 DISCRIMINACIÓ LABORAL

- 9 situacions de racisme identificades el 2018
 - 4 no denunciades (44%)
 - 5 casos nous assumits (66%)
- 17 casos gestionats

5.7 AGRESSIONS I ABUSOS DE COSSOS DE SEGURETAT PRIVADA

- 4 situacions de racisme identificades el 2018
 - 0 no denunciades (0%)
 - 4 casos nous assumits (100%)
- 16 casos gestionats

CONCLUSIONS

CONCLUSIÓ 1

CANVI DE TENDÈNCIA: CREIXEN LES DENÚNCIES DE RACISME ENTRE PARTICULARS I DISMINUEIXEN LES DENÚNCIES A COSSOS DE SEGURETAT PÚBLICA

Pràcticament els darrers 8 anys, amb alguna excepció, la primer tipologia en nombre de casos i amb un marge important de diferència amb les altres era la que feia referència a Abusos i Agressions per part de cossos policials. És cert, però, que l'any 2017 ja constàvem un increment dels casos d'Agressions i Discriminacions entre Particulars, que aquest any es posa la primera de la fila, i suposa el 28% de casos nous assumits.

a. Per què augmenten els casos de racisme entre particulars?

- **Manca prevenció i promoció de la cohesió social.** Quan, en comptes de treballar les tensions socials, es magnifiquen i s'utilitzen segons interessos polítics i econòmics, la convivència es degrada.
- **Context sociopolític.** A diferents parts del món posicionaments filofeixistes són acceptats i aconsegueixen espais de poder a les institucions. Discursos que no són nous i que busquen un **boc expiatori** a qui culpar de diferents problemàtiques: un enemic fàcil d'identificar.
- **Discursos d'odi** verbalitzats des de posicions de poder no només tenen conseqüències electorals, sinó que també impacten directament en l'espai social.

*Augmenten els casos identificats, però **un 64% no es denuncien**. Manquen vies per donar resposta als conflictes de convivència.

b. Per què disminueixen els casos de racisme per part dels cossos de seguretat pública?

- **Les persones afectades no se senten protegides** i no creuen que el sistema escolti les seves denúncies i actui; per això no denuncien ni notifiquen aquestes situacions.
- **La vulneració del dret és executada pel propi sistema:** sigui l'acció concreta del policia o l'omissió de l'administració competent quan no reconeix la vulneració o quan no desplega tots els mecanismes de control de la tasca policial.
- **A vegades resulta impossible exercir la denúncia contra els cossos de seguretat pública.** Les denúncies creuades i fins i tot falses acaben centrant els esforços en la defensa de la víctima i impossibilitant que es puguin denunciar els abusos i agressions racistes.
- Una baixada en el nombre de casos notificats al SAiD **no vol dir que no existeixin**, en canvi el que sí que suposa és més invisibilitat, opacitat i impunitat.

* En relació al total de **casos gestionats**, els casos vinculats a la seguretat pública **continuen representant el major gruix**, sobretot perquè la majoria van per la via penal i el procés s'allarga considerablement.

CONCLUSIÓ 2

DENUNCIAR ÉS UN DRET QUE L'ADMINISTRACIÓ NO GARANTEIX

L'ECRI, la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància, en el seu darrer informe sobre l'Estat espanyol, publicat el febrer de 2018, criticava les mancances relacionades amb la lluita contra el racisme i la xenofòbia i, de manera especial, en relació a la protecció de les víctimes.¹

- El fet que un 52% de les víctimes no vulguin continuar el procés de la denúncia **no significa que les**

¹ Informe de la ECRI sobre España (quinto ciclo de supervisión). Adoptado el 5 de diciembre de 2017 Publicado el 27 de febrero de 2018 <https://rm.coe.int/fifth-report-on-spain-spanish-translation-/16808b56cb>

situacions racistes que notifiquen no hagin succeït.

- En l'atenció que oferim des del Servei esdevé imprescindible **no generar falses expectatives i transmetre tota la informació a les persones afectades perquè puguin prendre una decisió**. En moltes ocasions la decisió és no tirar endavant la denúncia, i aquesta és sempre entesa i acceptada pel SAiD.
- El fet que una persona que ha patit racisme no denunciï és un indicador de la situació d'**indefensió** en què es troba i de la **manca de protecció i d'eines disponibles**, sobretot a nivell institucional.
- El motiu principal de les situacions que no es denuncien, un 36%, és la desmotivació de la víctima, que s'explica **per la manca de confiança en el sistema, pel fet de pensar que no servirà per a res o per por**.
- És prioritari **exigir a les administracions públiques que desenvolupin i/o apliquin el marc normatiu de protecció a les víctimes de racisme**, complint així amb el que és la seva obligació de garantir i preservar el dret. Els entrebancs i també el patiment que suposa tirar endavant una denúncia per qualsevol via, però essent més punyent quan es tracta d'un procés penal, són elements que ens apropen a comprendre que no tothom vulgui exposar-se.
- En aquest sentit fa temps que des de SOS Racisme, **quan ens referim a les persones que denuncien, parlem d'activistes antiracistes**, perquè és una decisió que significa sortir de l'afectació individual cap a la voluntat de canvi col·lectiu. Però perquè això succeeixi, s'han de donar un seguit de condicions que no sempre són possibles.

CONCLUSIÓ 3

LA SENSIBILITZACIÓ DÓNA FRUITS: AUGMENT DE DENÚNCIES EN SERVEIS PRIVATS

En quatre anys, de 2015 a 2018, la Discriminació en Serveis Privats ha passat a representar d'un 4% a un 15% del total de situacions identificades. A més, **un 72% d'aquestes s'acaben denunciant**, fet que contradiu la lògica de denúncia de les altres tipologies, on es denuncia molt menys. Per què passa?

- Un 56% dels casos tenen a veure amb el Dret d'Admissió: es tracta d'una subtipologia on **tenim molt clares les vies d'intervenció** i les eines penals, administratives i de denúncia pública al nostre abast.
- La campanya de sensibilització **#Elracismesurtdefesta** que hem dut a terme durant el 2018 sobre casos de discriminació en el dret d'admissió a locals d'oci, no només ha contribuït a fer visibles aquestes situacions com a casos de racisme i vulneració de drets, sinó que també ha difós entre el públic jove les eines existents per a la seva denúncia.
- Els **testings** periòdics a diferents locals d'oci han fet visible la discriminació i han provocat la reacció d'algunes empreses del món de la música i l'espectacle.

* Tanmateix, els òrgans competents no estan denunciant (la Generalitat amb la Subdirecció General d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives, o els Ajuntaments que en tenen la competència). **Per què no hi ha un paper més clar per part de les administracions en relació a aquesta qüestió? Les eines no manquen, hi són i no s'apliquen.**

LA TASCA DE SOS RACISME TÉ SENTIT

EXEMPLES D'ÈXIT I D'ESPERANÇA

Malgrat que els reptes en termes de lluita contra el racisme són ingents, compartim alguns casos que mostren la importància d'acompanyar les persones que arriben al SAiD i de ser persistents en el combat contra la impunitat, tant social com institucional, a tots els nivells.

ENTRE PARTICULARS

«Ara ja sé com defensar-me»

Una dona d'origen estranger pateix de forma regular discriminació i rebuig per part d'una de les seves veïnes, amb certa acceptació de bona part de la comunitat veïnal. La dona afectada per aquesta situació, després de fer la primera entrevista, va sortir reforçada perquè sentia el suport de SOS Racisme. Una sensació que no només va li facilitar enfrontar-se a la veïna en un nou episodi agressiu, en tant que la seva posició havia canviat- «*ara ja sé com defensar-me*»-, sinó que també va contribuir que es decidís a apropar-se a la resta de veïns i veïnes amb orígens diversos per generar un espai de trobada per unir-se i estar forts davant noves situacions de racisme. Us volem fer saber que ens ha convidat a prendre el te en una reunió entre veïns que organitzarà properament. No sabem com acabarà el conflicte concret amb la veïna, però aquest cas mostra que el ventall perquè les persones afectades per racisme se sentin reforçades i trobin opcions per restituir el seus drets és molt ampli.

SERVEIS PRIVATS

«Aquesta empresa no tolerarà conductes racistes»

En una botiga un agent de seguretat privada té una actitud discriminatòria i un tracte desigual amb una persona estrangera de qui sospita, sense cap fonament ni prova, que pot haver robat algun producte. De fet, el supòsit del robatori s'alimenta del perjudici que és estrangera. L'empresa rep un escrit de SOS Racisme on s'exposen els fets i es valora la situació com un cas de discriminació racista en un servei privat. La resposta és molt favorable: l'empresa assumeix i condemna els fets, que titlla de discriminatoris, i demana disculpes a la persona afectada. A més, agafa responsabilitats en l'assumpte i acomiada l'empleat que havia tingut aquest tracte, perquè no vol permetre conductes racistes a la seva empresa.

SEGURETAT PÚBLICA

Cas Calàbria

Possiblement un dels judicis més importants del 2018, tant pel que suposava per a les vides dels set venedors ambulants acusats de fabricació de producte falsificat i venda a l'engròs, com també per la dimensió social i política que se li va donar en diferents moments, que va suposar, entre altres, un judici paral·lel. La intenció ara no és fer una anàlisi del procés ni una valoració de la sentència, que considerem vergonyosa, tal i com recollim a l'article «[Caso Calabria. Valoración crítica del Proceso Penal](#)». Posem en relleu aquest cas perquè és una mostra de la institucionalització del racisme, en l'àmbit policial, judicial, comunicatiu, polític i social. Si aquestes persones no haguessin comptat amb una defensa, exercida per SOS Racisme en aquest cas, que aportés al judici la perspectiva dels drets humans, de l'evidència del racisme, de la mala praxi de la fase d'instrucció i investigació per part de la policia, de la situació de fragilitat i vulnerabilitat del col·lectiu que es dedica a la venda ambulant no regular i de la realitat d'aquesta activitat, aquestes set persones avui estarien complint pena de presó.

DRETS SOCIALS

Dues ciutats no volen tolerar discriminacions racistes per part de les immobiliàries

Casos sobre discriminació racista en l'accés a l'habitatge en rebem moltes i lamentablement mai no hem pogut destacar algun avenç o èxit. En primer lloc perquè tot i que la normativa existeix i pretén protegir aquest tipus de discriminacions, no s'aplica. D'altra banda perquè es tracta de situacions invisibilitzades i normalitzades, i les persones afectades en moltes ocasions no coneixen quins poden ser els mecanismes de denúncia. I en tercer lloc, una gran limitació amb què ens trobem és que no tenim prova que demostrï la discriminació i la motivació racista de la mateixa. En aquesta ocasió, però, sembla que hi ha cert recorregut per tirar endavant la denúncia: el més important és la perseverança de la família afectada, tant en la mateixa denúncia com en la recollida de proves que la facilitin. D'altra banda, els dos ajuntaments implicats ens han traslladat la seva voluntat de denunciar la discriminació concreta i fer el possible perquè no es donin aquestes situacions de racisme als seus municipis.

DISCURS D'ODI

Trobem una nova via d'actuació

Un cas més d'insults racistes a l'esport, en aquesta ocasió per part d'un àrbitre. L'entrenador del jugador insultat va recriminar a l'àrbitre que «era un racista» i el seu Club va ser multat. La intervenció en aquest cas ha estat via expedient disciplinari/administratiu a través del Comitè de Competició de la Federació Catalana de Bàsquet. Tot i que en aquesta ocasió no hem aconseguit un bon resultat, sobretot perquè ens mancaven elements contundents de prova, hem descobert un nou procediment que pensem que pot ser efectiu per donar resposta a aquestes situacions.